

Aprilo

2025

Esperanto-Informilo

Foto: G. Hennemann, 25-an de marto '25. Ekskurso de MES-anoj al la mezepoka urbo Grimaud apud la golfo de Saint-Tropez.

Mesaĝo de la prezidanto:

Ĉar en la lasta informilo la oficiala invito kaj tagordo de nia membrokunveno ankoraŭ mankis, la estraro decidis ŝovi la ĉi-jaran membrokunvenon unu monaton kaj ĝi okazos nun ne en aprilo, sed la 20-an de majo. La estraro bedaŭras tiun senintecan eraron kaj esperas ke la membroj kaj ĉiuj interesiĝantoj partoprenos nian kunvenon multnombre en majo. En aprilo anstataŭe estos normala klubvespero kun prelego pri mia vojaĝo al la lazura bordo kaj partopreno je la MES, la Mediteranea Esperanto-Semajno 2025, en apudmara urbeto *Les Issambres*.

Distran legadon,
G. Hennemann, 1-an de aprilo 2025

Rubrikaj ĉi-numere:

- Programo
- El la klubo
- Eseo
- Aforismoj
- Diversaĵoj
- Lasta paĝo

Kolofono:
Redaktoro teamo:
Georg Hennemann
Ulrich Fellmann
Korektanto: F.U.

c/o Georg Hennemann
Rehgartenstrasse 16
35683 Dillenburg
Tel.: 02771 8196614

Bankverbindung / bankkonto:

Esperanto-Gesellschaft F.a.M
IBAN: BE92 9051 1007 7223
BIC: TRWIBEB1XXX
bei: Wise, Belgien

Jahresbeitrag / jarkotizo:

ESF+DEB-Beitrag: 96 €
Familienmitglied: 48 €
Nur ESF: 24 €
Familienmitglied: 12 €

Unua mardo

La 1-an de aprilo 2025

ekde la 19-a horo: Sentema babilado per Zomo

Ligilo: <https://zoom.us/j/97497349753?pwd=OTBsMnladnA3UVhuRy9Ta0dYcFNldz09>

Dua mardo

La 8-an de aprilo 2025

ekde la 19-a horo: Interna babilado per Zomo

Ligilo: <https://zoom.us/j/97497349753?pwd=OTBsMnladnA3UVhuRy9Ta0dYcFNldz09>

Tria mardo

Surloke: Saalbau MÜZ Schönhof, Rödelheimer Str. 38, 60487 Frankfurt am Main

Dienstag, den 15. April, 2025

Mardo, la 15-an de aprilo, 2025

18:30 h Lingva Rondo

19:30 h Prelego: G. Hennemann

„Die Cote d’Azur im März

“La lazura bordo en marto”

Mardo, la 22-an de aprilo, 7pm

ekde la 19-a horo: „Senprograma samideana babila renkontiĝo“

Stattcafé, Gremppstraße 21, 60487 Frankfurt am Main

Bildfonto kappaĝo: Panorama vido el la 2021 rekonstruita Goetheturm en Frankfurto je Majno

By Tobias.Nicol – Own work, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=103455745>,

https://commons.wikimedia.org/wiki/Henninger-Turm#/media/File:Cityscape_Frankfurt_2021_Panorama.jpg

Anoncoj:

Pro organizaj kialoj ni ŝovis la tagon de nia membrokunveno kaj ĝi nun okazos je la tria mardo en Majo. Bonvolu legi la lastan paĝon kun la invito kaj la tagordo.

- 20.5.25 19:00 Uhr Membrokunveno en Saalbau MÜZ
- 28.7. - 17.8.25 Ferioj Saalbau MÜZ Schönhof

La elstara foto

Angluja esperantisto antaŭnelonge produktis esperantlingvan skrablon, kiun li printis per 3D-printilo. Pri tio li raportis en Esperantista Telegrama grupo, kaj sendis la sekvan foton:

Li ankaŭ 3D-printile produktis buston de Zamĉjo. Tio ŝajnas nuntempe iom moda afero, ĉar tiaĵon mi lastafoje vidis en pluraj kanaloj. La katon mi vidis la unuan fojon. La menciita esperantisto tamen asertis, ke ĝi estas reala, vivanta kato, ne 3D-printita :-)

Anstataŭ Eseo: Retligiloj kolektitaj de Felmano Ulriko

Jen kelkaj retligiloj al interesaj esperantorilataj TTT-ejoj kolektitaj de Felmano Ulriko.

Bazaj:

- (1) <https://forumo.uea.org/>
- (2) [Eventaservo.org](https://eventaservo.org)
- (3) <https://eo.m.wikipedia.org>

Videoj kaj filmoj:

- (4) Angoroj - la unua plenlonga Esperantofilmo: <https://www.youtube.com/watch?v=aBZBMSCuYRo>
- (5) "Mephisto" kun bonkvalita Esperanta dublado: <https://youtu.be/EHxxy1vtWfs>
- (6) Incubus - horora filmo en Esperanto, rolanta William Shatner: <https://www.youtube.com/watch?v=accFmyaOj7o>
- (7) La 5-a Usona Bona Film-Festivalo
<https://www.youtube.com/watch?v=way7spAeLJI>
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLTJVP9TJqV37RTGTwrQhK2x1AsB35zPqX>
- (8) Insulo de la Rozoj: <https://youtu.be/ci226cf1JOQ>
- (9) 1887 - omaĝe al Zamĉjo: <https://youtu.be/Yr-OV34dqFw>
- (10) Videokolektaĵo: tubaro.aperu.net/

Vortaroj kaj vortserĉiloj:

- (11) vortaro.net (PIV 2020, unulingva)
- (12) reta-vortaro.de (multlingva)
- (13) <https://eo.m.wiktionary.org/wiki/Vikivortaro:%C4%88efpa%C4%9Do> (la publike kunlabora)
- (14) <https://komputeko.net> (prikomputila)
- (15) <https://tekstaro.com> (trovi vorton en teksto)

Literaturo kaj katalogoj:

- (16) <https://katalogo.uea.org/>
- (17) <https://www.esperanto-buchversand.de> (libroservo)
- (18) <https://t.me/librejo>
- (19) libro.ee
- (20) <https://drive.google.com/drive/folders/1M5swlp6bx7Q2TdFUSHPz6CDn-vpwYDxy>
- (21) <https://verkoj.com/@librejo>
<https://t.me/librejo>
- (22) Eposo - la rakonto de Utno:
<https://www.amazon.fr/Poemo-Utnoa-eldono-Abel-Montagut/dp/1718814429>
- Historio de la Esperantomovado:
- (23) koncizega: <https://youtu.be/EzpBx3ZAm1k>
- (24) koncizega alia: <https://youtu.be/nLDjqQhaFs8>
- (25) ampleksa, en multaj videoj:
<https://youtube.com/@eskuesperantokulturo>

Ludoj:

- (26) Vortpuzlo: vaflo.net
- (27) Skrablo: <https://7literoj.34bit.net/>
- Specialaĵoj:
- (28) <https://c3eo.chaotik.de/atingo/>
- (29) Rolludo Tempogardistoj: <https://youtu.be/5TjKQD5Q5j4>
- (30) <https://tirifto.xwx.moe/eo/bildosignoj/flagoj.html>

Ni baldaŭ metos ilin al nia Esperantosocieta retpaĝo, sed tiel volis ilin jam anonci por vekti vian interesiĝon.

Diversaĵoj

Ŝerco (sendita de Gundhild):

Du najbarinoj interparolas. La una:

- Kiam ni transloĝos, ni estos en pli trankvila najbareco.
- Ni ankaŭ.
- Ĉu vi ankaŭ transloĝos?
- Ne, ni restos ĉi tie.

Proverbo de la monato (elektita de G. Hennemann)

Hodiaŭ mi prezentas proverbon kiu tre bone eksplikas, ke precipe politika rega forto ofte subpremas opozician malforton, kiel oni povas konstati en la aktuala situacio en Turkio, kie la reganta partio de prezidanto Recep Tayyip Erdogan ĉion provas por malhelpi, ke la populara urbestro de Istanbul, Ekrem Imamoglu, fariĝas ĉefkandidato de opozicia partio.

[zam-411.01] kie regas la forto, tie rajto silentas

https://www.robkeetlaer.nl/esperanto/proverbaro/proverbo_000894.htm

Enigmoj (faritaj de Ulriko)

Solvo de la marto-esperantinformila enigmo

La demando estis, kiuj el la sekvaj nekutimaj esperantovortoj estas Fundamentaj, kiuj estas neologismoj de la 21-a jarcento, kaj kiuj estis kreitaj de Zamenhof. Prezentiĝis
(A) ri (B) na (C) bilo (D) iĉ (E) tpr (F) ts

Solvo: Neniuj de tiuj estas Fundamentaj. (C)(E)(F) estas Zamenhofaj, "bilo" tiam uzata en la senco "fakturo", "tpr" kaj "ts" Zamenhof uzis kiel interjekcioj en lia traduko de "La Revizoro". (A)(B)(D) estas modernaj neologismoj, "ri" estas seksneŭtrala tripersona prepozicio ("ŝi aŭ li aŭ iu ajn"), "na" esprimas la akuzativon en kazo tio ne aplikeblas al la objektvorto mem, kiel nombrovortoj, propraj nomoj ne finiĝantaj per vokalo, ktp. (ekz-e "na kvar", "na Caesar"), kaj la "iĉ" estas analogia al "in" por esprimi masklecon, ekz-e "doktoriĉo".

Nova enigmo

Eltrovu la regulon! Jen estas kelkaj vicoj de nombroj laŭ respektive iu regulo. Aldonu po la sekvantajn du nombrojn al ĉiu vico. Kiom da vicoj vi sukcesos solvi?

- (1) 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, ...
- (2) 3, 6, 12, 24, 48, 96, ...
- (3) 1, 4, 9, 16, 25, 36, 49, ...
- (4) 1, 3, 6, 10, 15, 21, ...
- (5) 1, 2, 6, 24, 120, 720, ...
- (6) 2520, 1260, 840, 630, 504, ...
- (7) 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, ...
- (8) 1, 3, 7, 15, 31, 63, 127, ...
- (9) 1, 3, 7, 13, 21, 31, 43, ...
- (10) 2, 0, 0, 2, 6, 12, 20, ...
- (11) 518, 262, 134, 70, 38, 22, ...
- (12) 0, 414, 732, 0, 236, 449, 645, ...

Demandoj al la artifika inteligento ChatGPT

Demandoj al la artifika inteligento ChatGPT, de Felmano Ulriko, farite je la retpaĝo de OpenAI

Mia demando: "Kiun utilon havus se la internacia lingvo estus Esperanto?"

ChatGPT: "Se Esperanto estus la internacia lingvo, ĝi povus havi plurajn utilojn:

Faciligita Komunikado: Ĉar Esperanto estas desegnita por esti facila por lernado, ĝi povus redukti la barierojn inter homoj de diversaj lingvaj fonoj, kreante egalajn kondiĉojn por ĉiuj, kiuj volas komuniki internacie.

Kultura Egaleco: Estus malpli da hegemonio de unu lando aŭ lingvo super aliaj (ekzemple, la anglo-franca dominado hodiaŭ), kio povus helpi en konservado de diversaj kulturaj identecoj kaj lingvoj, malhelpante la malaperon de malgrandaj lingvoj.

Plenuma Komunikado en Scienco, Komerco, kaj Diplomatio: Esperanto povus funkcii kiel "neŭtrala" lingvo, kiu ne antaŭas la interesojn de iu specifa lando. Tio povus esti utila en internaciaj intertraktadoj, komerco, scienco kaj diplomatio.

Malpli da Elpensado: Lernado de Esperanto estas multe pli rapida kaj malpli komplika kompare al aliaj lingvoj, pro ĝia regula gramatiko kaj simpligita strukturo. Tio povus instigi pli da homoj lerni internacian lingvon kaj malpliigi la maltrankvilon, kiu foje venas kun la bezono lerni komercajn lingvojn.

Paco kaj Kompreno: Esperanto povas helpi antaŭenigi pacon kaj interkulturan komprenon, ĉar ĝi ne apartenas al iu ajn lando aŭ kulturo. Tio povus krei socian solidarecon inter homoj de malsamaj naciecoj.

Ĉar Esperanto ne estas la nativa lingvo de iu ajn lando, ĝi povus funkcii kiel komuna lingvo, kiu ne favoras iujn ajn interesojn, kio povus helpi plibonigi tutmondan komprenon kaj kunlaboron."

Mia demando: "Kiujn avantaĝojn havas la lingvo Esperanto kompare al la angla lingvo?"

ChatGPT: "Kompare al la angla, Esperanto havas plurajn avantaĝojn:

Simpla Gramatiko: La gramatiko de Esperanto estas tute regula, sen esceptoj. Ekzemple, verboj ne

ŝanĝiĝas laŭ tempo, persono aŭ nombro. En la angla, ekzistas multaj esceptoj kaj neregulaj formoj, kiel en la verbo "to be" (am, is, are, was, were), kio povas esti konfuziga por lernantoj.

Facila Lernado: Esperanto estas desegnita por esti facila por lernado. Ĝi havas mallongan, logikan gramatikon kaj nur 16 regulojn, kiuj ne havas esceptojn. Kompare, la angla havas kompleksan gramatikon kun pluraj neregulaj verboj, esceptoj kaj specialaj reguloj, kiuj povas esti malfacilaj por komencantoj.

Neŭtraleco: Esperanto ne apartenas al iu ajn lando aŭ kulturo, dum la angla estas la nacia lingvo de la angla-parolanta mondo (plejparte Usono kaj Britio). Ĉi tio signifas, ke en internaciaj kunteksto, Esperanto estas neŭtrala lingvo, kiu ne antaŭas la interesojn de unu lando, dum la angla ofte estas asociita kun kultura kaj ekonomia hegemonio.

Fleksebleco: Esperanto estas tre fleksebla kaj permesas krei novajn vortojn facile. Ekzemple, komencante de radikoj, oni povas facile aldoni sufiĝojn kaj prefiksojn por krei novajn vortojn, dum en la angla, la strukturo de la vortoj povas esti malpli fleksebla.

Fonologia Reguleco: Ĉiu litero en Esperanto havas unu unikan sonon, kaj ĉiu sono ĉiam estas reprezentata de unu sama litero. Ĉi tio estas tre simpla kompare al la angla, kie literoj povas reprezenti malsamajn sonojn (ekz. "ough" en "though", "thought" aŭ "through").

Vastaj Komunumaĵoj: Kvankam la angla estas la plej vasta parolata lingvo en la mondo, Esperanto havas tutmondan komunumon de parolantoj kaj estas uzata en multaj landoj, sen la bezono esti denaska parolanto de iu lando. Ĉi tiu komunumo estas tre subtena, kun multaj fontoj por lernado kaj praktikado.

Subteno de Kultura Diverseco: Esperanto ne favoras unu lingvon aŭ kulturon, tiel ĝi ebligas, ke ĉiuj homoj, sendepende de ilia deveno, povas komenci sur egalaj piedoj en internaciaj komunikadoj. Ĉi tio eble plibonigas la socian egalon en komparo al la angla, kiu estas dominata de la anglalingvaj landoj.

Plenuma Komunikado: Esperanto estas ofte uzata en internaciaj renkontiĝoj, kongresoj kaj eventoj, kie ĝi servas kiel komuna lingvo por homoj de diversaj nacioj. Ĉi tio povas krei pli simplan kaj malpli kompleksan etoson ol kiam ĉiuj parolas la anglan, kiu povas esti bariero por tiuj, kiuj ne estas flue en ĝi.

En resumo, Esperanto estas granda alternativo por tiuj, kiuj volas komuniki internacie sen la lingvaj barieroj kaj kulturoj, kiujn la angla foje povas alporti. Aldone, Esperanto ankaŭ simpligas multajn el la malfacilaĵoj, kiujn alfrontas homoj lernantaj pli kompleksajn lingvojn."

Mi: "Ĉu Tokipona same taŭgus roli kiel internacia lingvo kiel Esperanto?"

ChatGPT: "Tokipona ne taŭgus same kiel Esperanto por esti internacia lingvo, ĉefe pro la strukturo kaj vortprovizo de Tokipona.

Vortprovizo: Tokipona havas tre limigitan vortprovizon (ĉirkaŭ 120-137 radikoj), kio signifas, ke ĝi dependas multe de kunteksto por esprimi nuancojn de signifo. Ĉi tio povus esti malfacila por

komunikaĵo en pli kompleksaj temoj, kiuj postulas precizan kaj vastan vortaron.

Gramatiko: La gramatiko de Tokipona estas simple strukturita kaj facile lernebla, sed ĝia simplismo povus limigi la esprimon de kompleksaj ideoj, kiuj ne povas esti kompreneble esprimitaj per la simpla lingvo.

Internacia adopto: Esperanto havas pli larĝan vortprovizon kaj gramatikan strukturon, kio permesas pli facile esprimi diversajn konceptojn. Tiu ĉi fleksibileco faras Esperanton pli taŭga kiel internacia lingvo por komunikado en scienco, komerco kaj aliaj kampoj, kiuj postulas precizecon kaj klarigon de kompleksaj ideoj. En resumo, dum Tokipona estas bela kaj interesa lingvo kun siaj propraj avantaĝoj (simpleco, filozofio), ĝi ne estas sufiĉe vasta por esti uzata kiel internacia lingvo en la sama maniero kiel Esperanto."

Mi: Dankon pro tiuj valoraj respondoj!

ChatGPT: "Vi estas tre bonvena! Mi ĝojas, ke la respondo estis utila. Se vi havas pliajn demandojn aŭ volas paroli pri io ajn, ne hezitu kontakti min :)"

D.ro Zamenhof kaj Klara en Frankfurt.

Lasta Paĝo

Einladung zur Mitgliederversammlung am Dienstag, den 20.05.2025 im Saalbau MÜZ Schönhof, Rödelheimer Str. 38, 60487 Frankfurt.

Anträge bitte bis zum 13.5. schriftlich an den Vorstand oder per Email an estraro@esf-listeo.eu

Tagesordnung

Beginn: 19:00 Uhr

TOP 1: Begrüßung, Feststellung der Beschlussfähigkeit

TOP 2: Findung eines Protokollanten

TOP 3: Annahme der Tagesordnung

TOP 4: Genehmigung des Protokolls der letzten Mitgliederversammlung

TOP 5: Tätigkeitsbericht des Vorstandes

TOP 6: Finanzbericht des Rechnungsführers

TOP 7: Bericht der Kassenprüfer

TOP 8: Diskussion der Berichte

TOP 9: Entlastung des Vorstandes

TOP 10: Wahl der Wahlleitung

TOP 11: Wahl des Vorstands

TOP 12: Wahl eines neuen Kassenprüfers

TOP 13: Programmplanung

TOP 14: Sonstiges

Rimarko:

La invito kaj tagordo por la membrokunveno devas esti germanlingvaj, ĉar nia esperantoklubo estas leĝe registrita asocio, kaj sekve devas plenumi kelkajn formalajn postulojn kaj inter alie dokumenti laŭleĝe necesajn organizajn aferojn en la germana lingvo.